

SAMSUN MÜZESİ'NDEN PIŞMIŞ TOPRAK BOĞA BAŞLARI

Şevket Dönmez*

BAKED CLAY BULL HEADS FROM SAMSUN MUSEUM

Archeological findings that would be introduced in this article are three baked clay bull heads. They were acquired by the Samsun Museum from Vezirköprü District in Samsun Province. One of the bull heads is on the body sherd of a jug and made by using high relief technique, dated to Middle Bronze Age. Other two heads are head pieces of rhytons and made in painted technique, dated to Late Iron Age. We know that many rhytons found at *Amisos/Karasamsun* were dated to Late Phase of Late Iron Age. Since both districts in Samsun Province, these three bull heads that originated from Vezirköprü District, could have been produced locally.

Bu yazıda tanıtacağımız arkeolojik buluntular Samsun Müzesi'ne Vezirköprü yöresinden satın alma yoluyla gelmiş olan 3 adet pişmiş toprak boğa başı betimlemesinden oluşmaktadır. Söz konusu bu boğa başlarından bir tanesi bir çömlek gövdesi üzerine yüksek kabartma tekniğinde yapılmıştır (Çiz.1). Diğer iki boğa başı ise ritonların baş parçaları olup, boyama tekniği ile bezenmişlerdir (Çiz.2-3).

Kalın cidarlı bir çömlek gövdesinin dış yüzeyine yüksek kabartma tekniğinde yapılmış olduğu görülen ilk boğa başında (Çiz.1) yüz şekli ve boynuzların dışında hiçbir ayrıntı belirtilmemiştir. Koyu gri renkli olan boğa başının çömlekle aynı renkte olması, kabartmanın kap ile birlikte astarlanmış olduğuna işaret etmektedir. Nasıl bir biçime sahip olduğu saptanamayan, ancak derin gövdeli olduğu gözlenen çömlek tipi bir kült kabı üzerinde yer aldığı anlaşılan boğa başının büyük olasılıkla simetriğinde de başka boğa başı ya da başları yer almış olmalıydı. Kabartma tekniğinde boğa başı süslemeli kaplar bugünkü bilgilerimiz ışığında, Anadolu'da Erken Neolitik Çağ'dan beri

* Yrd.Doç.Dr. Şevket Dönmez, İÜ Edebiyat Fakültesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, Fen PTT 34459-Istanbul-TÜRKİYE. sdonmez@mail.koc.net.

üretilmektedir. Bu tür kapların bilinen en erken örnekleri Kuruçay Höyük'te ele geçmiştir (Duru 1994: Lev.40/3, 42/4-5). Köşk Höyük'te bulunmuş örnekler (Silistrelî 1989: 365, Lev.V) ise, boğa başı kabartmalı kapların Geç Neolitik Çağ ve Erken Kalkolitik Çağ'da da var olduğuna işaret etmektedirler. İlk Tunç Çağı'na tarihlenen en önemli örnekler İkiztepe'de ele geçmiştir (Alkım/Alkım/Bilgi 2003: Lev.LXXIV/2). Kabartma tekniğinde özellikle gövde süslemesi olarak kullanılmış olan boğa başları Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nda yani Orta Tunç Çağı I-II'de (İÖ 1960-1750), önceki dönemlere göre sayıca büyük bir artış göstermiştir. Bunlar özellikle *Hattuş/Boğazköy-Büyükkale IVd* tabakası (Bittel 1976: Res.50) ile *Kaneş (Neşa)/Kultepe'nin Ib* tabakasında¹ ele geçmiş kült kapları üzerinde yer alırlar. Kaplarda gövde süslemesi olarak kullanılmış olan boğa başları Eski Hitit Çağı'nda da görülmektedir. Bir önceki dönem olan Assur Ticaret Kolonileri Çağı boğa başlarından, ayrıntıların daha az belirtilmiş olması gibi bazı şekilsel özelliklerle ayrılan bu dönemin gövde süslemesi boğa başları içinde en önemli örnek Tarsus-Gözlükule'de ele geçmiştir (Goldmann 1956: Res.452). Tarsus-Gözlükule boğa başının haricinde, kazı buluntusu olmamasına karşın geldikleri yer *Hattuşa/Boğazköy* olarak düşünülen ve bugün Grinnel College Spencer Koleksiyonunda yer alan bazı boğa başları (Güterbock 1986: Res.6/5, 9-14) Samsun Müzesi'ndeki örneğimize (Çiz.1) çok benzemektedir. Tarsus-Gözlükule'de Eski Hitit tabakasında ele geçmiş olan boğa başı ile Grinnel College Spencer Koleksiyonu'nda yer alan örneklerle dayanarak Samsun Müzesi boğa başını Orta Tunç Çağı III-IV'e (İÖ 1750-1450) yani Eski Hitit Çağı'na tarihleyebiliriz.

Konumuz olan ikinci boğa başı betimlemesi bir ritonun baş kısmıdır (Çiz.2, Res.1). Kızılımsı devetüyü bir hamura sahip olan boğa başının dış yüzeyine bej rengi bir astar sürülmüştür. Bu astarın üzerine boyama tekniğinde uygulanmış olan bezemeler koyu ve kıvıllı kahverengi ile yapılmıştır. Söz konusu bu boya bezemeler ile boğanın gözleri, alınının ortasındaki üçgen ve sağ tarafına göre biraz daha sağlam durumdaki sol boynuzunun üzerindeki basit çift hatlı motif oluşturulmuştur. Boğa başının gözleri koyu kahverengi ile tek merkezli daire şeklinde, alınındaki üçgenin dışında yer alan kontür koyu kahverengi, içi ise kıvıllı kahverengi ile boyanmıştır. Boğa başının sol boynuzu üzerindeki çift hatlı basit geometrik motif ise koyu kahverengi ile oluşturulmuştur. Boğa başının ensesinden ağzına doğru uzanan yaklaşık 1 cm çapındaki boru biçimli delik, ritonun içindeki sıvının boğanın ağzından dışarıya doğru akıtıldığına işaret etmektedir. Boğa biçimli ritonların Anadolu'daki en eski örnekleri bugünkü bilgilerimize göre Neolitik Çağ'a aittir. Bu döneme ait bilinen en erken

¹ Özgüç 1947: Lev.1; Özgüç 1983: Taf.85/3-4, 86/2; Kulakoğlu 1999: Res.17, Lev.III/2

örnek Kuruçay Höyük'te ele geçmiştir (Duru 1994: Lev.194-195/1). Ayrıca, Demircihöyük'tün Neolitik Çağ buluntuları arasında Kuruçay Höyük ritonuna benzer bazı örnekler bulunmuştur (Umurtak 1996: Lev.4/5). Hacılar'da ele geçmiş olan bazı örnekler (Mellaart 1970: Pl. 244/6), boğa biçimli ritonların Erken Kalkolitik Çağ'daki varlıklarına işaret etmektedir. Boğa biçimli ritonlar özellikle Assur Ticaret Kolonileri Çağı'ndan itibaren yaygınlaşmıştır. Bunların en önemlileri *Kaneš (Neša)/Kültepe*'nin II² ve Ib³ tabakaları ile Konya-Karahöyük'te (Alp 2000: 78) ele geçmişlerdir. Bu ritonların en çarpıcı özellikleri hemen hepsinin yularlı olması, boynuzlarının hilal şeklinde geriye kıvrılarak uçlarının sivri bir şekilde son bulması ve gözler ile kulakların plastik, alın ve boynuz aralarının ise birbirlerine koşut kabartma yiv ve zikzak hatlı kazı tekniği ile süslenmiş olmasıdır. Boğa biçimli ritonlar Eski Hitit Çağı'nda sayıları ve çeşitleri artarak kullanılmaya devam edilmiştir. Bunlar üçlü şekilde İnandıktepe (Özgüç 1988: Lev.60/1 a-c, 61/1 a-c, 62/1 a-c), çift olarak *Hattuša/Boğazköy-Büyükale*⁴ ve *Šarišša/Kuşaklı*'da⁵, tek olarak ise Demircihöyük (Kull 1988: Abb.163, Taf.46/1), Tavşanlı Höyük (Efe 1990: Res.7/3), Kaman-Kalehöyük (Mikami/Omura 1991: Res.8/6, Lev.1/1), Karaoğlan (Arık 1938: Lev.LV), *Hattuša/Boğazköy-Aşağı Şehir*⁶ ve *Büyükale*⁷, Alaca Höyük⁸, Eskiyapar (Akurgal 2000: Res.22 a-b), Alişar Höyük⁹, *Tapigga/Maşat Höyük* (Özgüç 1982: Lev.88/1a, 2), Tokat yöresi¹⁰, Doğantepe (Alp 1963: Lev.XLI), Amasya yöresi (Özgüç 1982: Lev.53/2), Kırşehir yöresi (Özgüç 1974: Lev.357-362), Korucutepe (Ertem 1988: Kat.No. 22) ve Norşuntepe'de (Hauptmann 1974: Taf.76/2) ele geçmişlerdir. Bunların dışında *Kaneš (Neša)/Kültepe* kökenli olduğu düşünülen, şimdi Berlin Staatliche Müzesi'nde korunmakta olan¹¹ ve *Hattuša/Boğazköy* kökenli olduğu tahmin edilen ve Grinnel Koleksiyonu'nda yer alan boğa biçimli ritonları da (Güterbock 1986: Abb.6/17) bu gruba dahil edebiliriz. Boğa biçimli ritonlar Hitit İmparatorluk Çağı'nda da üretilmişlerdir. Bu ritonlar *Hattuša/Boğazköy-*

2 Özgüç 1955: Res.15-20; Özgüç 1959: Lev. XLV/2; Özgüç 1986b: Lev. D/3, 108/5; 115/3-5, 116/1 a-b, 2 a-b

3 Özgüç 1959: Lev.XLV/1; Özgüç 1986a: Lev.3 a-b; Özgüç 1986b: Lev.113/4 a-b; Özgüç/Özgüç 1953: Lev.XL/283

4 Neve 1965: Taf.14a; Bittel 1976: Taf.156; Darga 1992: Res.18

5 Müller-Karpe 1999: Abb.10; Müller-Karpe 2000: Abb.11

6 Fischer 1963: Taf.135/1279, 136/1287; Neve 1984: Taf.10/b-e

7 Bittel 1937: Abb.4, Lev.10/1-2, 6; Fischer 1963: Taf.134/1256

8 Bossert 1942: Abb.625; Koşay 1951: Lev.73/1-2; Koşay 1965: Şek.8; Koşay 1966: Res.2; Koşay/Akok 1966: Lev.26/Al.i.253; Koşay/Akok 1973: Lev.38/Al.n.88, Al.n.90, 39/Al.t.102

9 Osten 1937a: Fig.209/c 1740, 210/c 762, Fig.243/e108, 244/e2331

10 Özgüç 1956: Lev.XIII/a-d; Özgüç 1988: Lev.78/1 a-b

11 Klengel/Klengel 1975: Taf.44; Bittel 1976: Abb.158

Yukarı Şehir (Parzinger/Sanz 1992: Taf.74/171, 75/183-184) ve Aşağı Şehir (Fischer 1963: Taf.133/1278, 135/1285) ile *Tapigga*/Maşat Höyük'te (Özgüç 1982: Şek.82/b, Lev. 53/1 a-b, 54/2 a-b) ele geçmiştirlerdir. Eski Hitit ve Hitit İmparatorluk çağlarına ait bu boğa biçimli ya da boğa başlı bu ritonların en önemli özellikleri, boya bezekli olanların kırmızı renk üzerine krem renk ile bezenmiş olmaları, diğerlerinin ise nokta, kazı ve kabartma bezeklere sahip bulunmalarındır. Boğa biçimli ritonların bir başka özelliği ise çoğu kez alınlarının bir üçgen motifi ile bezenmiş olmasıdır. Bu yazıda incelediğimiz Samsun Müzesi boğa başının (Çiz.2, Res.1) alnında da bir üçgen motifinin yer alması, ilk bakışta bu eserin İÖ 2. Binyıla ya da başka bir deyişle Hitit Çağı'na tarihlenebileceğine işaret etmektedir. Boğa ritonlarının başlarında ve gövde süslemesi olarak kullanılan boğa başlarında üçgen motifinin kullanılması geleneğinin Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nda başladığı (Özgüç 1983: Taf.86/3b), Eski Hitit ve Hitit İmparatorluk çağlarında da devam ettiği bir gerçektir. Ancak, Demir Çağı'na ait bazı pişmiş toprak ve hatta metal ritonlarda hayvanların yine alınlarında yer alan üçgen motifleri, bu geleneğin yalnızca İÖ 2. Binyıl ile sınırlı olmadığını ve Demir Çağı'nda da devam ettiğini kanıtlamaktadır. Bu bağlamda zaten açık renk astarı ve bu astar üzerine kullanılmış olan kahverenginin tonlarındaki boya bezemesi ile Demir Çağı'na ait olduğunu düşündüğümüz boğa ritonu başının alnındaki üçgenin motifinin Demir Çağı'nda kullanılmış olduğu gerçeği ile örneğimizi Demir Çağı'na tarihleyebiliriz. Bu tarihlemeye Alişar Höyük'te ele geçmiş olan pişmiş toprak bir boğa ritonuna ait baş ve boyun parçası (Osten 1937b: 88, 91, Fig.89/c 2741) da yardımcı olmaktadır. Alnının üzerinde üçgen motifi olmamasına karşın bu boğa başının açık devetüyü astarlı olması ve baş-boyun kısmı üzerinde kızıl kahverengi ile oluşturulmuş düz çizgilerden oluşan bezemeler bulunması, Samsun Müzesi'nde yer alan örneğimizle oldukça benzeşmektedir. Alişar Höyük'te ele geçmiş olan bu boğa başının 3. Mimari Tabaka'da bulunmuş olması, Samsun Müzesi boğa başını Geç Demir Çağı'na tarihlememize yardımcı olmaktadır.

Samsun Müzesi'nde yer alan ve bu yazıya konu olan üçüncü boğa başı (Çiz.3) açık kızılımsı devetüyü bir hamura sahip olup, dış yüzeyi açık devetüyü astarlıdır. Bu astarın üzerine yapılmış olan boyama tekniğindeki bezemeler koyu ve kızıl kahverengi ile yapılmıştır. Yularlı olarak betimlenmiş boğanın göz bebekleri, boynundaki düz hatlar ile alnındaki çapraz kafes tarama ile oluşturulmuş üçgen motifinin bir grup hatları koyu kahverengi ile buna karşılık, gözlerinin çevresi, burnunu çevreleyen ve yüzünden çapraz olarak geçen yuları, boynu ve ensesindeki düz koyu kahverengi hatların arası ve alnındaki çapraz kafes tarama ile oluşturulmuş üçgen motifinin diğer bir grup hatları kızıl kahverengi ile boyanmıştır. Boğanın yularlı olarak betimlenmiş olması ve bir

önceki boğa başında olduğu gibi altında yer alan üçgen motifi, örneğimizin İÖ 2. Binyılı boğa başları ile olan bağlantısını gözler önüne sermektedir. Ancak, açık devetüyü zemin üzerine yapılmış koyu ve kahverengi boya bezeme tekniği çok iyi bilinen bir Demir Çağı boya bezeme özelliğidir. Ayrıca Pontus bölgesinden bulunduğu bildirilen ve üzerindeki sarmaşık yaprakları nedeniyle Geç Demir Çağı'nın Geç Evresi'ne tarihlenebilecek bir boğa başı biçimindeki ritonun da (Genouillac 1926: Pl.13/168) hem yularlı olması ve hem de altında bir üçgen motifin yer alması örneğimizin tarihlenmesi açısından çok önemlidir. Ayrıca özel bir koleksiyonda olduğu bildirilen ve Pontus boğa başı biçimli ritonu ile hemen hemen aynı özelliklere sahip bir başka boğa başı biçimli riton da yine örneğimizle benzeşmektedir (Akurgal 1955: Taf.35/a-b). Tüm bu benzerlikler nedeniyle Samsun Müzesi boğa riton başı parçasının da (Çiz.3, Res.2-4) Geç Demir Çağı'na tarihlenebileceğini belirtmek isterim.

Amisos/Karasamsun'da ele geçtiği bilinen ve Geç Demir Çağı'nın Geç Evresi'ne tarihlenebilecek pek çok riton, bölgede bu tür kapların üretilmiş olduğuna ve böyle bir geleneğin bulunduğuna işaret etmektedir. Amisos/Karasamsun kökenli olduğu bildirilen ve hepsi de açık renk zemin üzerine boyama tekniğinde bezenmiş bu ritonlar keçi¹² (Res.5-6), koç¹³ (Res.7) ve ördek¹⁴ (Res.8) biçimlidirler. Tüm bu verilerin ışığında bu yazıda incelemiş olduğumuz Vezirköprü yöresi kökenli söz konusu bu eserlerin (Çiz.1-3) büyük olasılıkla yerel üretim olduklarını söyleyebiliriz.

¹² Genouillac 1926: Pl.10/166, 167

¹³ Genouillac 1926: Pl.11/165

¹⁴ Genouillac 1926: Pl.12/164

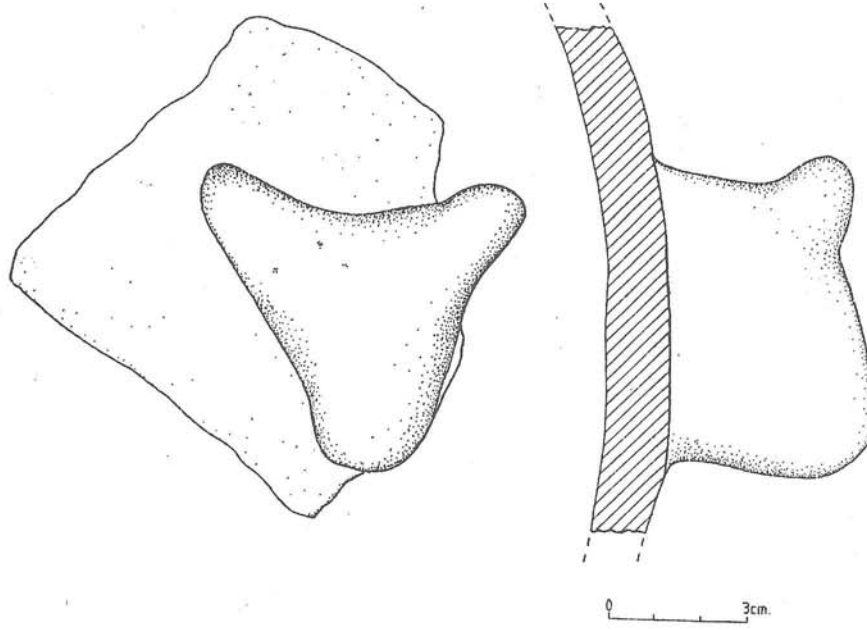
KAYNAKÇA

- Akurgal 1955: E. Akurgal. *Phrygische Kunst*. TTKY, Ankara
- Akurgal 2000: *Anadolu Kültür Tarihi*. Ankara
- Alkım/Alkım/Bilgi 2003: U.B. Alkım, H. Alkım ve Ö. Bilgi. *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*. TTKY, Ankara
- Alp 1963: S. Alp. "Amasya Civarında Zara Bucağında Bulunan Hitit Heykeli ile Diğer Hitit Eserleri", *Anadolu/Anatolia VI*: 91-126
- Alp 2000: *Song, Music and Dance of Hittites. Grapes and Wines in Anatolia during the Hittite Period*. Ankara
- Arık 1938: R.O. Arık. "Anadolu'nun En Garp Eti İstasyonu. Karaoğlan Höyüğü/La station hittite la plus occidentale d'Anatolie. Le höyük de Karaoğlan", *Belleten III/9*: 27-60
- Bittel 1937: K. Bittel. *Boğazköy. Die Kleinfunde der Grabungen 1906-1912. Funde Hethitischer Zeit*. Leipzig
- Bittel 1976: *Die Hethiter. Die Kunst Anatoliens vom ende des 3. Bis zum Anfang des 1. Jahrtausends vor Christus*. München
- Bossert 1942: H.T. Bossert. *Altanatolien. Kunst und Handwerk in Kleinasien von den Anfängen bis zum Völligen Aufgehen in der Griechischen Kultur*. Berlin
- Darga 1992: M. Darga. *Hitit Sanatı*. İstanbul
- Duru 1994: R. Duru. *Kuruçay Höyük I. 1978-1988 Kazılarının Sonuçları. Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri/Results of the Excavations 1978-1988. The Neolithic and Early Chalcolithic Periods*. TTKY, Ankara
- Efe 1990: T. Efe. "1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", *Anadolu Araştırmaları/Jahrbuch für Kleinasiatistische Forschung XII*: 1-19
- Ertem 1988: H. Ertem. *Korucutepe I. 1973-1975 Kazı Yıllarında Ele Geçen Erken Hitit-İmparatorluk Çağı Arası Buluntuları*. TTKY, Ankara
- Fischer 1963: F. Fischer. *Die hethitische Keramik von Boğazköy*. Berlin

- Genouillac 1926: H. de Genouillac. *Ceramique Cappadocienne. Inventoriée et Décrite Avec Une Introduction. Tome I. Introduction, Collection Chantre.* Paris
- Goldmann 1956: H. Goldmann. *Excavations at Gözlükule, Tarsus. From the Neolithic through the Bronze Age. Vol.I-II.* Princeton
- Güterbock 1986: H.G. Güterbock. "Hittites at Grinnell", *Ancient Anatolia. Aspects of Change and Cultural Development. Essay in Honor of Machteld J. Mellink* (Ed. J.V. Canby, E. Porada, B.S. Ridgway ve T. Stech). Wisconsin: 70-76
- Hauptmann 1974: H. Hauptmann. "Norşun Tepe Kazıları, 1971/Die Grabungen auf dem Norşun-Tepe, 1971", *Keban Projesi 1971Çalışmalar/Keban Project 1971 Activities.* Ankara: 71-82/87-99
- Klengel/Klengel 1976: E. Klengel ve H. Klengel. *Die Hethiter. Geschichte und Umwelt.* München
- Koşay 1951: H.Z. Koşay. *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Kazısı 1937-1939'daki Çalışmalara ve Keşiflere ait İlk Rapor/Les Fouilles D'Alaca Höyük Entreprises Par La Societe D'Histoire Turque Rapport Preliminaire Sur Les Travaux en 1937-1939.* TTKY, Ankara
- Koşay 1965: "Alaca Höyük 1963 Kazısı Ön Raporu", *Türk Arkeoloji Dergisi XIII-I:* 63-95
- Koşay/Akok 1966: H.Z. Koşay ve M. Akok. *Alaca Höyük Kazısı 1940-1948'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor/Ausgrabungen von Alaca Höyük Vorbericht über die Forschungen und Entdeckungen von 1940-1948.* TTKY, Ankara
- Koşay/Akok 1973: *Alaca Höyük Kazısı 1963-1967 Çalışmaları ve Keşiflere Ait İlk Rapor/Alaca Höyük Excavations Preliminary Report on Research and Discoveries 1963-1967.* TTKY, Ankara
- Kulakoğlu 1999: F. Kulakoğlu. "Some Animal Representations on Kültepe Pottery of the Assyrian Trading Colony Period", *Essay on Ancient Anatolian and Syrian Studies in the 2nd and 1st Millennium B.C.* (Ed. T. Mikasa). Wiesbaden: 146-165
- Kull 1988: B. Kull. *Demircihöyük V. Die Ergebnisse der Ausgrabungen 1975-1978. Die Mittelbronzezeitliche Siedlung.* Mainz am Rhein

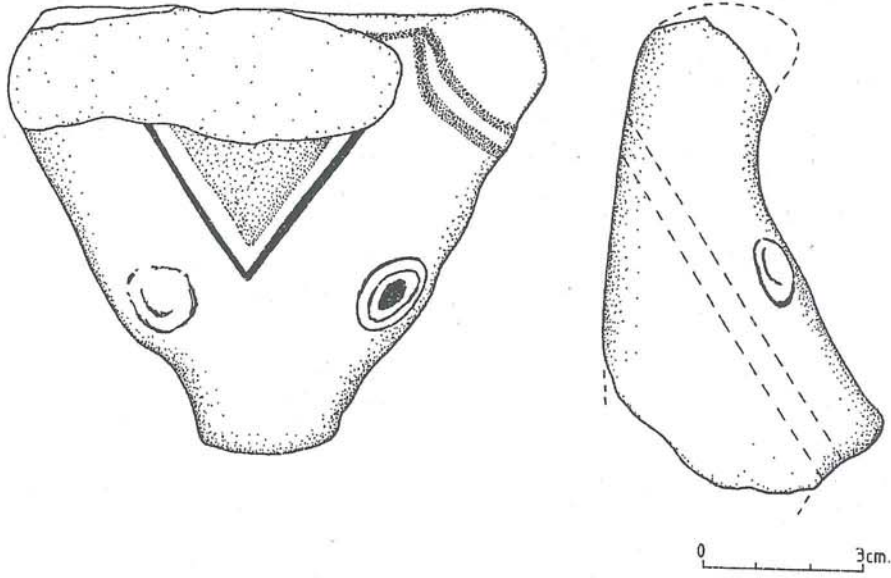
- Mellaart 1970: J. Mellaart. *Excavations at Hacilar I-II*. Edinburgh
- Mikami/Omura 1991: T. Mikami ve S. Omura. "General Survey of Kaman-Kalehöyük in Turkey (1985)", *Essay on Ancient Anatolian and Syrian Studies in the 2nd and 1st Millennium B.C.* (Ed. T. Mikasa). Wiesbaden: 62-86
- Müller-Karpe 1999: A. Müller-Karpe. "Kuşaklı-Şarişša 1993-1997 Kazılarına Toplu Bakış", *XX. Kazı Sonuçları Toplantısı-I*: 445-459
- Müller-Karpe 2000: "Sivas-Kuşaklı Kazıları", *1999 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi onferansları*. Ankara: 7-25
- Neve 1965: Neve. "Die Grabungen auf Büyükkale im Jahre 1963", *Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft* 95: 35-68
- Neve 1984: Ein althethitischer Sammelfund aus der Unterstadt", *Boğazköy VI*. Berlin: 63-69
- Osten 1937a: .H. von der Osten. *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32*. art II (OIP XXIX). Chicago
- Osten 1937b: *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32*. Part III (OIP XXX). Chicago
- Özgüç 1947: N. Özgüç. "Kültepe'de Bulunan Hayvan Figürleri", *il ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi V/1*: 133-137
- Özgüç 1955: T. Özgüç. "Kültepe Hafriyatı 1954. II. Kat Eserleri/Excavations at Kültepe. Level II Finds", *Bulleten XIX/76*: 445-452
- Özgüç 1956: N. Özgüç. "Tokat Menşeli Bir Hitit Boğa Başı", *Anadolu/Anatolia I*: 53-58
- Özgüç 1959: T. Özgüç. *Kültepe-Kaniş. Assur Ticaret Kolonilerinin Merkezinde Yapılan Yeni Araştırmalar*. TTKY, Ankara
- Özgüç 1974: T. Özgüç. "A Bull Shaped Drinking-Cup Discovered in the Vicinity of Kırşehir", *Mansel'e Armağan/Mélanges Mansel*. TTKY, Ankara: 963-965
- Özgüç 1982: T. Özgüç. *Maşat Höyük II. Boğazköy'ün Kuzeydoğusunda Bir Hitit Merkezi/ A Hittite Center Northeast of Boğazköy*. TTKY, Ankara
- Özgüç 1983: T. Özgüç. "New Finds from Kanesh and What They Mean For Hittite Art", *Beiträge zur Altertumskunde Kleinasiens. Festschrift für*

- Kurt Bittel* (Ed. R.M. Boehmer ve H. Hauptmann). Mainz am Rhein: 421-426
- Özgüç 1986a: T. Özgüç. "Some Rare Objects from the Karum of Kanish", *Kaniššuwār. A Tribute to Hans G. Güterbock on His Seventy-Fifth Birthday* (Ed. H.A. Hoffner ve G.M. Beckman). Chicago: 173-178
- Özgüç 1986b: T. Özgüç. *Kültepe-Kaniş II. Eski Yakındoğu'nun Ticaret Merkezinde Yeni Araştırmalar/New Researches at the Trading Center of the Ancient Near East*. TTKY, Ankara
- Özgüç 1988: T. Özgüç. *İnandıktepe. Eski Hitit Çağında Önemli Bir Kült Merkezi/ An Important Cult Center in the Old Hittite Period*. TTKY, Ankara
- Özgüç/Özgüç 1953: T. Özgüç ve N. Özgüç. *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Kültepe Kazısı Raporu 1949*. TTKY, Ankara
- Parzinger/Sanz 1992: H. Parzinger ve R. Sanz. *Die Oberstadt von Hattuša. Hethitische Keramik aus dem Zentralen Tempelviertel*. Berlin
- Silistreli 1989: U. Silistreli. "Köşk Höyük'te Bulunan Kabartma İnsan ve Hayvan Figürleriyle Bezeli Vazolar", *Belleten LIII/209*: 361-374
- Umurtak 1996: G. Umurtak. "Anadolu'nun Batı Bölgesinde ve Trakya'da Tunç Çağları Öncesi Yerleşmelerde Bulunmuş Olan Ayrışık Kaplar", *Anadolu Araştırmaları/Jahrbuch für Kleinasiatiscche Forschung XIV*: 479-517

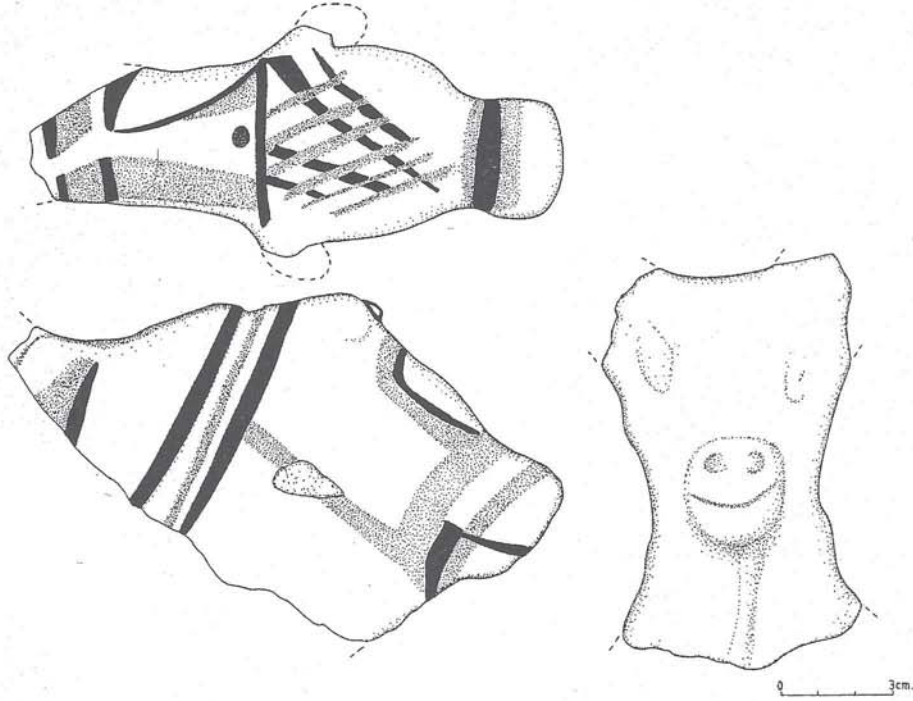
Çizim 1

Env. No. 6-1/1987. Samsun Müzesi. Çömlek parçası üzerinde yüksek kabartma tekniğinde yapılmış boğa başı. Gövde parçası: Yükseklik: 10.7 cm, Genişlik: 9.8 cm, Kalınlık: 1.4 cm. Boğa başı: Yükseklik: 6.5 cm, Genişlik: 6.6 cm, Kalınlık: 4.2 cm. İnce ve orta mineral ile ince bitki katkılı hamuru koyu gri. Orta pişmiş. Hamurunun renginde astarlı. Zayıf perdahlı. El yapımı. Samsun-Vezirköprü yöresi

Çizim 2

Samsun Müzesi. Boğa ritonu baş parçası. Yükseklik: 8.2 cm, Genişlik: 10.1 cm, Uzunluk: 8.7 cm, Kalınlık: 1 cm. İnce mineral ve ince bitki katkı hamuru kızılımsı devetütyü. İyi pişmiş. Bej astarlı. Zayıf perdahlı. Bezemeler boya bezeme tekniğinde koyu ve kızıl kahverengi ile yapılmış. Samsun-Vezirköprü yöresi

Çizim 3

Env. No. 4-1/1992. Samsun Müzesi. Boğa ritonu baş parçası. Yükseklik: 10.9 cm, Genişlik: 6.7 cm, Uzunluk: 14.5 cm, Kalınlık: 1 cm. İnce mineral ve ince bitki katkılı hamuru açık kıvılcımsı devetüyü. İyi pişmiş. Açık devetüyü astarlı. Zayıf perdahlı. Bezemeler boya bezeme tekniğinde koyu ve kızıl kahverengi ile yapılmış. Samsun-Vezirköprü yöresi

Resim 1

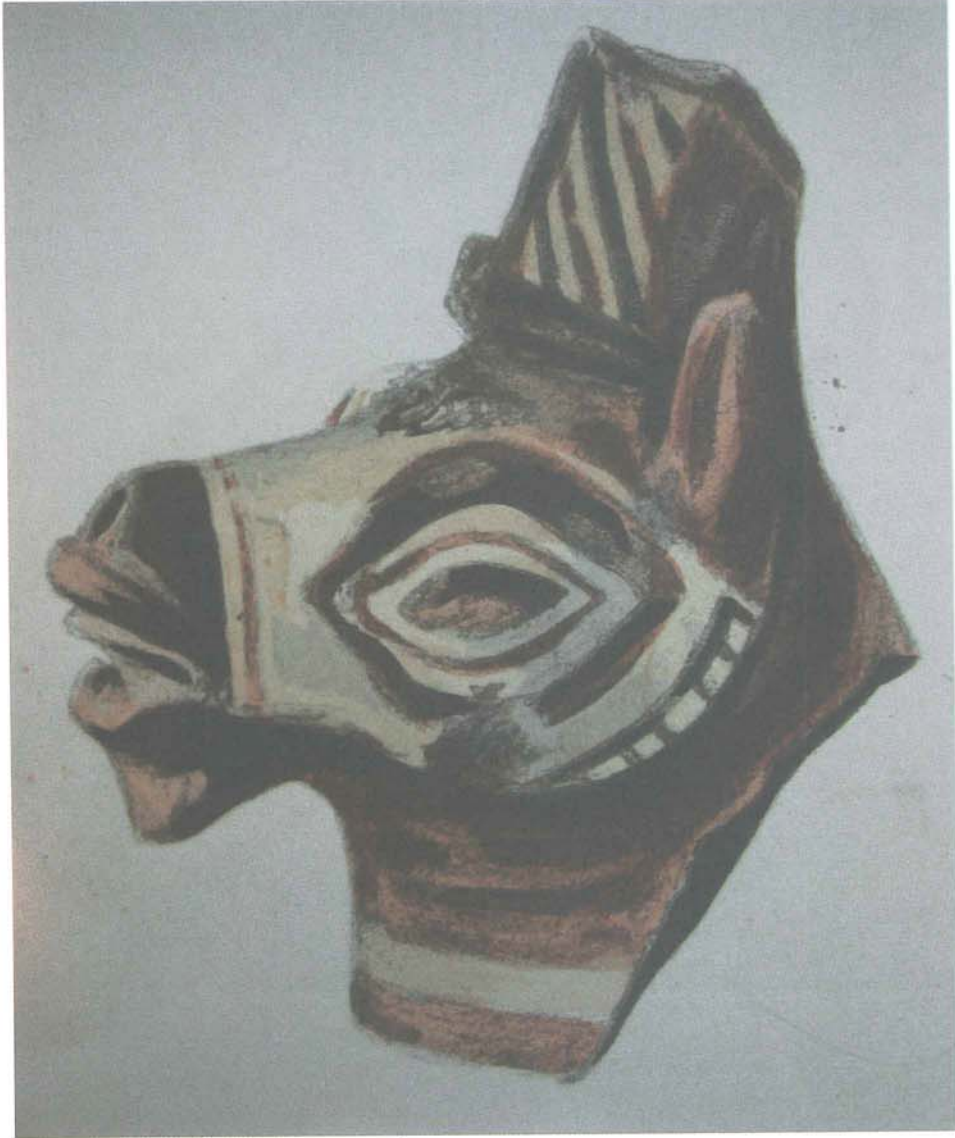
Resim 2

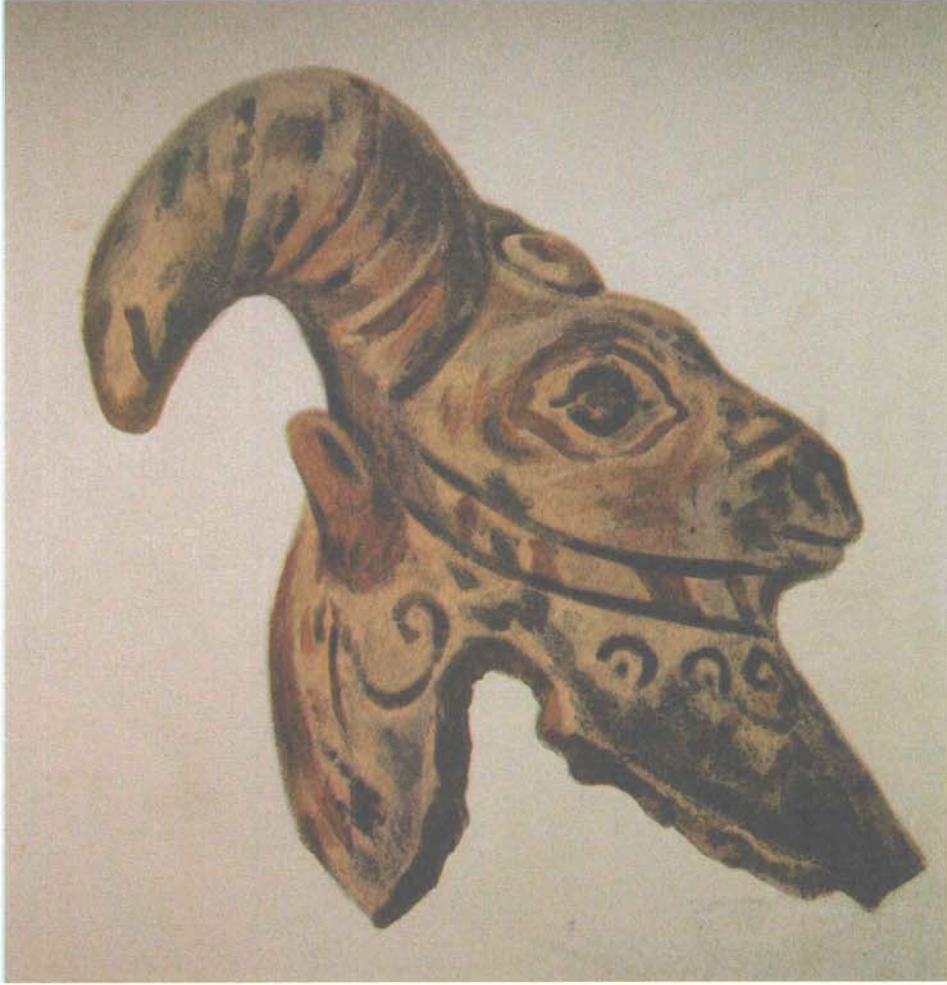
Resim 3

Resim 4

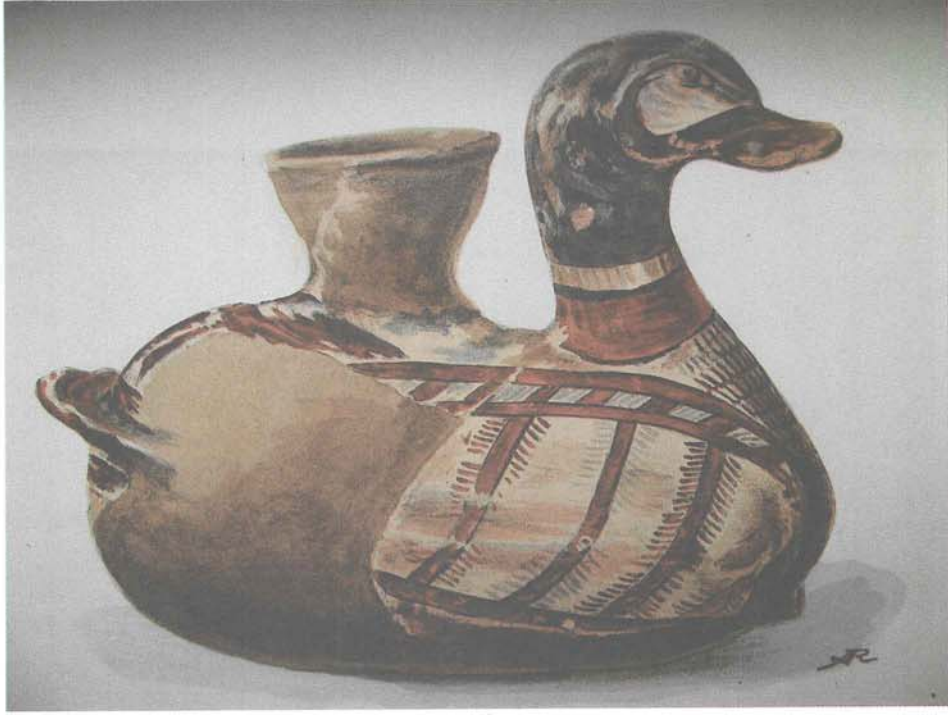
Resim 5

Resim 6

Resim 7

Resim 8